

være afhjulpent, og Overakkouchøren havde derfor ved den oven nævnte Lejlighed foreslaaet, at der søgtes allerhøjeste Bemyndigelse til en Forøgelse af Filialernes Antal, nemlig til ordentligvis 35, i Lukketiden til 45, samt til, at Filialernes Antal under extraordinære Forhold maatte forøges efter Behov. Paa denne Maade vilde man vist nok kunne komme ud over de Vanskeligheder, som med Rimelighed kunde ventes strax at ville indtræde; men naar hensaaes til, at det ikke var gjort ligeligt at bestemme noget Tal af Filialer som det, man ordinært behøvede, og at man derfor stadig maatte være udsat for at tvinges ud over den satte Grænse, syntes det naturligere, naar man nu allerede efter to Aars Forløb paa ny maatte andrage om en Forandring i Forholdet, at denne da kom til at gaa ud paa, at det tillodes Direktøren at bestemme Antallet af de Filialer, der stadig skulde holdes til Raadighed for Stiftelsen, samt af dem, der skulde holdes i Beredskab for mulige extraordinære Tilfælde (derunder indbefattet, at den foran nævnte Kvist toges i Beslag for Barselsepatienter), mod at der gjordes Indberetning til Ministeriet og motiveredes for dette, naar en Udvidelse af det hidtidige Antal var funden nødvendig. Derved vilde nemlig Direktøren blive i Stand til at handle efter Omstændighedernes Krav uden at overtræde de gjældende Bestemmelser, saaledes som man med Beklagelse havde maattet gjøre det kun omtrent et Aar efter, at den sidste allerhøjeste Resol. var traadt i Kraft.

Idet Direktøren til Slutning bemærkede, at han havde forhandlet denne Sag med Lægeraadet, og at dette enstemmig havde tiltraadt hans Forslag saa vel med Hensyn til Indretningen af den nævnte Kvist som i Spørgsmaalet om Filialernes Antal, indstillede han:

at Ministeriet vilde bemyndige Direktøren til at anvende et Beløb af 1700 Kr. til forbedret Indretning af Kvisten i Plejestiftelsens Gaard, Amaliegade Nr. 23, samt til dens Forsyning med det manglende Inventarium, og ligeledes bemyndige ham til, naar samme Kvistetage var i Brug, at antage en femte Vaagekone; og

at Ministeriet vilde søge erhvervet allerhøjeste Bemyndigelse for Direktøren til at bestemme Antallet saa vel af de Filialer, der stadig vilde være at holde til Raadighed for Fødsels- og Plejestiftelsen, som af dem, der skulde holdes i Beredskab for mødende overordentlige Tilfælde, mod at Direktøren afgav en motiveret Indberetning til Ministeriet derom, naar en Udvidelse af det hidtil værende Antal maatte være funden nødvendig.

Ministeriet nedlagde under 15. Decbr. 1883 allerunderdanigst Forestilling i Overensstemmelse med det andet Punkt i Direktørens Indstilling, og efter at dette var bifaldet af Kongen under 20. Decbr. 1883, meddelte Ministeriet under 22. s. M., at Direktørens Indstilling i det hele bifaldtes.

VII. Universitetets Forhold ud ad til.

I Aaret 1884 blev der atter*) fra Tysklands Side gjort Forespørgsel om Afslutningen af en Overenskomst mellem Danmark og Tyskland om gjensidig Beskyttelse

*) Univ. Aarb. f. 1879—80 S. 898—904.

mod Eftertryk og andet Brud paa den literære Ejendomsret i Almindelighed. Efter at Indenrigsministeriet havde taget under Overvejelse, om det ikke maatte være rigtigt at søge hidført en Forandring i den danske Lovgivning, saaledes at den bestaaende uhindrede Adgang til at oversætte andres Skrifter begrænsedes, og derved Hindringer mod Afslutningen af en Overenskomst, omfattende Brud paa den literære Ejendomsret i Almindelighed, med Tyskland og eventuelt andre Stater, fjærnedes, begjærede dette Ministerium Undervisningsministeriets Erklæring over Sagen og navnlig om, i hvilket Omfang det maatte anses rigtigt at tillægge Forfatteren Eneret til Oversættelser, og om denne Eneret skulde gives for samme Tid, som Beskyttelsen mod Eftertryk varede. Sidst nævnte Ministerium anmodede derefter under 28. Juni 1884 Konsistorium om at udtale sig herom.

Efter Konsistoriums Begjæring udtalte Prof. Matzen sig i en Erklæring af 7. Juli udførlig om denne Sag. For saa vidt Spørgsmaalet i Almindelighed var, om man inden for visse Grænser kunde og burde tillægge Forfatteren Eneret til Oversættelse af hans Skrift, skjønnedes det ikke rettere, end at dette Spørgsmaal maatte besvares bekræftende i Konsekvens af, at man overhovedet havde anerkjendt literær Ejendomsret. Den egentlige Gjenstand derfor var nemlig det i Skriftet nedlagte Tankeindhold, for hvilket Sproget kun afgav den formelle Indklædning. Forfatteren syntes da ogsaa at maatte være eneraadig over, hvilken Form han vilde iklæde sine Tanker, og naar han havde nogen, være sig ideel eller økonomisk, Interesse, i at gjengive dem i en Flerhed af Sprog, burde Adgangen dertil ogsaa være forbeholdt ham. Denne Sætning var der ingen Anledning til nærmere at forsvare, da den mere og mere var gaaet over til at blive den civiliserede Verdens Fælleseje. Den havde vel ikke saa stor praktisk Interesse for det enkelte Land, med mindre der i samme taltes forskellige Tungemaal, jfr. finsk Lov 15. Marts 1880 Art. 6, og det kunde derfor naturlig forklares, at de Lande, hvis Eftertrykslovgivning hidrørte fra ældre Tid, som f. Ex. Frankrig og England, ikke havde optaget udtrykkelige Bestemmelser derom i Lovgivningen; men de havde dog anerkjendt Betydningen, nemlig i internationale Forhold til Beskyttelse for deres egne Forfatteres Ret paa Medkontrahentens Territorium og omvendt, jfr. Fliniana: *La propriété industrielle littéraire et artistique* p. 132, 161, m. fl., og nyere Lovgivninger havde udtrykkelig ogsaa anerkjendt den inden for Landet selv, jfr. tysk Lov 11. Juni 1870; norsk Lov 8. Juni 1876, svensk Lov 10. Avg. 1877, finsk Lov 15. Marts 1880; hollandsk Lov 28. Juni 1881, italiensk Dekret 19. Septbr. 1882 m. fl. I den gjældende danske Ret var der kun anerkjendt en Eneret for Forfatteren til at oversætte Værket i en anden Mundart i Følge Lov af 24 Maj 1879 § 1, i hvilken Henseende Dansk, Norsk og Svensk betragtedes som Mundarter af samme Sprog, jfr. norsk Lov 8. Juni 1876 § 5 og svensk Lov 10. Avg. 1877 § 2, men at vor Lovgivning burde gaa videre for at holde Skridt med den almindelige Retsudvikling, kunde ikke være tvivlsomt. Den anførte norske Lov hjemlede særlig Forfatteren Eneret til Oversættelser af hans Skrift fra et dødt til et levende Sprog. En særlig Regel for dette Tilfælde, som ikke fandtes i andre Lovgivninger, syntes dog ufnøden; thi om f. Ex. en lærd Latiner maatte have udgivet et Skrift paa Latin, syntes han ikke at kunne have erhvervet en bedre Ret derved, end om f. Ex. en fransk Sproglærd maatte have udgivet en Bog paa Fransk.

Spurgte man dernæst om, i hvilket Omfang Lovgivningerne forbeholdt Forfatteren Eneret til Oversættelse, maatte først udsondres det Tilfælde, i hvilket Forfatteren samtidig har offentliggjort sit Skrift i flere Sprog. Her vare Lovene i Almindelighed enige om at tillægge ham en vis Eneret i Henseende til samtlige Udgaver, jfr. den norske, svenske og finske Lov. For saa vidt man gjorde Forskjel paa Varigheden af den Tid, i hvilken Gjengivelses- og Oversættelsesretten tilkommer Forfatteren, havde det sin Betydning at afgjøre, om samtlige Udgaver skulde anses som Originaler eller kun en som Original, de andre som Oversættelser. Herom fandtes forskellige Regler henholdsvis i den finske Lovs Art. 6 og den hollandske Lovs § 1 Art. 6, hvis Regel, som syntes den mest naturlige, gik ud paa, at en Udgave anses som Originalen, der i Mangel af anden Bestemmelse skal være den i Forfatterens Modersmaal affattede. Det gik dog vist nok ikke an at blive staaende ved Indrømmelsen af en Eneret i det anførte Tilfælde; thi der vilde øves en unaturlig Tvang paa Forfatteren, dersom han, for at sikre sig Eneretten til Oversættelse, skulde vente med Værkets Udgivelse, indtil Oversættelserne vare færdige. Den tyske og hollandske Lov betingede dog Oversættelsesretten i andre Tilfælde af et Forbehold af Forfatteren paa selve Skriftet. Tyskland havde dog i sine Konventioner opgivet Fordringen om denne Betingelses Opfyldelse, og den turde ogsaa i og for sig være mindre naturlig; thi den vilde kun virke som en Straf for den mindre forretningsdygtige og beskedne Forfatter, hvortil der ikke fandtes nogen rimelig Grund. End videre havde Tyskland i sine Konventioner opgivet Fordringen om, at Oversættelsen skulde være begyndt inden et Aar efter Værkets Udgivelse, en Fordring, der ligeledes var opgiven i den hollandske Lov 28. Juni 1881. Man maatte nemlig ikke stille Fordringer til Hævdelsen af Forfatterens Ret, som var i Strid med Tingenes naturlige Gang; men i Følge den vilde der først, efter at Skriftet var udkommet og det havde haft Lejlighed til at øve sin Virkning, blive Spørgsmaal om at besørge det oversat samt at træffe de dertil fornødne Forberedelser, hvilket alt sammen let kunde medtage længere Tid end et Aar. Derimod syntes der god Grund til at fastholde den ogsaa i de tyske Konventioner saa vel som i den hollandske Lov fastholdte Betingelse, at Oversættelsen til Enerettens Hævdelse skulde være offentliggjort inden en vis Tid (3 Aar) fra Værkets Udgivelse. Denne Fordring stilledes ganske vist ikke i svensk, norsk, finsk og italiensk Lov; men det skjønedes ikke rettere, end at den stemmede baade med fornuftige Lovgivningsgrundsætninger og vor Rets Regler; thi naar Forfatteren en Gang havde gjort det Skridt at offentliggjøre et Arbejde, saa havde Offentligheden erhvervet et Krav paa Nydelsen deraf, som han ikke vilkaarlig burde forholde den, jfr. Lov 29. Dec. 1857 § 12, hvorefter Forbudet mod Eftertryk bortfalder, naar Exemplarer af det sidste Oplag af det paagjældende Værk ikke i 5 Aar har været at erholde hos Forlæggeren. Derfor burde Forfatteren heller ikke vilkaarlig kunne hindre Gjengivelsen i et andet Tungemaal, da dette var en Betingelse for, at alle de, der ikke forstaa Originalsproget, kunde faa Adgang til Bogen, og naar han ikke inden en passende Frist selv havde tilvejebragt en Oversættelse, burde andre derfor have Adgang til at besørge den. Om man saa vilde sætte denne Frist til 3 eller 5 Aar fra Udgivelsen, var et mere underordnet Spørgsmaal; men den sidste Bestemmelse, som var i Overensstemmelse med vor Lovgivnings øvrige Forskrifter og bedst betryggede

Forfatterens Interesse uden at træde Offentlighedens Krav for nær, syntes dog at burde foretrækkes. For dramatiske og musikalske Arbejder burde selvfølgelig sættes en kortere Frist, saa som i det højeste et Aar.

Naar man indskrænkede Retten ved for anførte Betingelse, at Oversættelsen skulde foreligge inden en vis Frist — om hvis Beregning mere detaillerede Regler burde gives i Henseende til Værker, der udgives hefte- eller delvis — jfr. den tyske Lov — saas der ingen fornuftig Grund til at ansætte Fristen for Varigheden af Eneretten til Oversættelsen kortere end Forfatterretten. Ganske vist opstilledes en saadan Begrænsning til 5 Aar i finsk Lov, tysk Lov og hollandsk Lov, medens den italienske Lov satte en Frist af 10 Aar; men den norske og svenske Lov kjendte lige saa lidt nogen særlig Begrænsning af Oversættelsesrettens Varighed som den danske i det enkelte Tilfælde, hvor den var anerkjendt, og det skjønnedes ikke, at der var Grund til at indføre den, da Oversættelsesretten som et Udslag af Forfatterretten ogsaa i denne Henseende syntes at burde dele Skæbne med den. Endelig burde der endnu tilføjes Loven en Bestemmelse om, at vor Rets Regler under Forbehold og Gjensidighed ogsaa kunde finde Anvendelse paa fremmede Skrifter, dog at disse i intet Tilfælde kom til at nyde større Ret i vort Land end den, som deres eget Lands Lovgivning hjemlede dem.

I Skrivelse af 29. Oktbr. tiltraadte Konsistorium denne Betænkning, der af Undervisningsministeriet tilstilledes Indenrigsministeriet — tillige med en af Chefen for det kgl. Theater og Kapel afgivet Erklæring — med den Bemærkning, at det ganske kunde henholde sig til de fremkomne Udtalelser.

— Fra Komiteen for den internationale elektriske Udstilling i Philadelphia modtog Konsistorium i Avg. 1884 en Anmodning om at erholde udlaant til Udstillingen de Apparater, som H. C. Ørsted havde benyttet ved sine elektromagnetiske Forsøg. Efter at have indhentet Oplysninger, meddelte Konsistorium under 9. Septbr. Komiteen, at Ørsted til sine Experimenter næsten udelukkende havde brugt saadanne Ting, som forefandtes, og saadanne Redskaber, som let kunde stilles sammen, og kun ved et rent Tilfælde vidstes det, hvilken Magnetnaal han havde benyttet til sine Forsøg. Da denne ikke vilde kunne erstattes, hvis den gik tabt, saa Konsistorium sig ikke i Stand til at imødekomme Komiteens Ønske.

— Efter Konsistoriums Opfordring blev der i September 1884 fra Bestyreren af mineralogisk Museum afsendt til Stockholms Høgskola en Samling af oven nævnte Museums Dubletter, indeholdende 360 Exemplarer af Mineralier, Bjærgarter og Forsteninger fra Danmark og de nordlige Bilande i saadanne Exemplarer, at den vilde kunne give et temmelig korrekt Billede af disse Landes mineralogiske og geognotiske Beskaffenhed. Med Samlingen fulgte en systematisk Fortegnelse over det Hele, ligesom de forskjellige Stykker vare nummererede og forsynede med Etiketter. — Høgskolen sendte under 17. April 1885 sin Tak for denne Gave.

— Fra Edinburgh Universitet modtog Universitetet i Marts 1885 de i Anledning af dette Universitetets 300aarige Jubilæum udkomne Erindringsskrifter.

VIII. Det akademiske Legat og Stipendievæsen.

1. Forandringer i de fundatsmæssige Bestemmelser for Legaterne eller nærmere Regler for disse.

I Anledning af en Forespørgsel for Eforus for Ingestrup-Lundske Legat om Forstaaelsen af nogle Bestemmelser i Legatets Fundats, meddelte Konsistorium